

PRIKAZ KNJIGE "BALINT GRUPNI TRENING TEORIJA I PRAKSA"

Autor:

dr Rosa Šapić

doi: 10.5937/engrami41-30340

Dr Rosa Šapić

Balint grupni trening teorija i praksa

Materijal koja nosi naziv „Balint grupni trening – teorija i praksa“ čini pet poglavlja: Odnos terapeut – klijent, sindrom sago-revanja u struci, mentalno zdravlje profesionalaca koji pružaju pomoć drugima – „Balint kao lek“, Balint metoda i razvoj Balint grupe u različitim oblastima. Autor dr Šapić kroz ovaj tekst deli svoje bogato iskustvo koje je stekla kao neuropsihijatar, psihoterapeut, sertifikovan Balint voditelj, trener i supervizor. Ona je u isto vreme na poziciji predsednika Balint društva Srbije i član je Radne grupe i Borda Međunarodne Balint Federacije.

Autorka ima za cilj da upozna savremenog stručnu javnost sa idejama Majke Balinta (Michael Balint) koji je 1950-ih godina u Londonu prepoznao terapijski i dijagnostički značaj odnosa lekar – pacijent, radeći u grupama sa lekarima opšte medicine i stvorio metod edukacije po njemu nazvan Balint grupe. Za razliku od svih drugih edukacija za lekare, Balint edukacija je usmerena na odnos lekar – pacijent i omogućava učenje i sticanje „lekarske veštine“, odnosno profesionalne i terapijske komunikacije sa pacijentom koja počiva na psihoterapijskim osnovama.

U prvom delu koji se zove Odnos terapeuta- klijent, autorka opisuje terapijski odnos sa posebnim osvrtom na pitanja s kojima se sreću terapeuti početnici. Ona takođe u ovom delu potencira da fokus interesovanja i angažmana lekara ne sme biti samo bolest. Takođe navodi da lekar treba da bude empatičan, da pažljivo sluša i uvek bude strpljiv, da ostavi pacijentu dovoljno vremena, da pruži pacijentu osećaj da uvek može da računa na njega i da bude svestan konflikata koji stoje iza bolesti. Autorka piše o suštini filozofije izlečenja kroz odnos. Ona smatra da u odnosu lekar – pacijent obe osobe uče jedna od druge i ako je doktor svestan svojih osećanja i svog ponašanja, on počinje lično da se razvija i poboljšava. To je Balintov koncept zajedničke investicije u kojem pacijent i doktor zajedno sazrevaju jer bolje upoznaju jedan drugog. U ovom poglavlju, docentkinja Šapić

ističe da se faze razvoja ega kod deteta mogu primeniti i na odnos između lekara i pacijenta i to kroz: Samoregulaciju gde lekar mora biti sposoban da održi interakciju s pacijentom na osnovnom nivou, ne gubeći pritom ravnotežu dok motiviše pacijenta na saradnju; angažovanost koja se odnosi na sposobnost da se stvori i održi emotivna povezanost; usredsređenost, kada lekar mora da ima sposobnost da se svrsishodno i organizovano ponaša, bez obzira na razna emotivna stanja pacijenta; sinhronizaciju kao sposobnost da se tačno protumači i na pravi način odgovori na emotivne znake koje nam pacijent ili porodica šalje; verbalno iskazivanje kao mogućnost da se čitav raspon emocija u potpunosti pretoči u reči i ideje i integraciju i sintezu kao iznalaženje novih načina ponašanja, uspostavljanje nove povezanosti i stvaranje konstrukata za organizovanje novih načina ponašanja u budućnosti.

U drugom delu koji nosi naziv Sindrom sagorevanja u struci, autorka rasvetljava ulogu Balint grupa, njihovu efikasnost i povezanost sa većom empatijom i manjim sindromom sagorevanja na poslu lekara. Autorka, kao kliničar sa bogatim iskustvom, piše da u Balint grupama učesnici često otkrivaju umor od profesije i pacijenata. Ona takođe opisuje sukobljene uloge doktora jer se s jedne strane doktor zalaže za interese pacijenata, a s druge strane, kao predstavnik institucije, on mora da štiti njene finansijske interese, tj. da smanji troškove za

pružene usluge. Ona potencira i nedostatak podrške u društvu i okolini kao razlog sindroma sagorevanja na poslu. Kao neko ko se godinama bavi Balint edukacijom u našoj zemlji i šire, ona ističe da Balint grupa pomaže svojim učenicima kod sindroma sagorevanja na poslu, a zatim opisuje uticaj pomenute grupe na praktičan rad. Michael Balint je takođe ukazivao na važnost edukacije doktora za psihološki tretman pacijenata, što ne podrazumeva obučavanje doktora za psihoterapeuta, već proces sticanja dodatnog znanja iz psihologije koje je potrebno lekarima opšte medicine.

U trećem delu koji se zove Mentalno zdravlje profesionalaca koji pružaju pomoć drugima – „Balint kao lek“, opisan je sam početak rada Balint grupa koje su se tada nazivale „grupe za obuku/istraživanje, kao i uspostavljanje Balint metode. Sam Michael Balint je podsticao članove grupe da koriste slobodne asocijacije kada razgovaraju o svojim pacijentima da bi iskazali emocije, fantazije ili bilo koju misao bez ikakve cenzure. Da bi polaznici osećali slobodu da spontano reaguju i komentarišu, atmosfera grupe je morala da bude otvorena i puna poverenja. Uz povratnu informaciju od grupe, izlagač je mogao da dobije kompleksniju i šarenolikiju sliku o svojoj interakciji sa pacijentom, a i uvid u svoj doprinos osnovnoj psihodinamici. Autorka je između ostalog napisala da profesionalci pomagačkih struka, kao i svi ostali, moraju da brinu

o svom fizičkom, mentalnom i emocionalnom zdravlju. Ciljevi grupnih susreta su da oni unaprede prepoznavanje i razumevanje sopstvenih emocionalnih reakcija koje će im pomoći u razvijanju strategija za prevenciju sindroma sagorevanja na poslu. Samim tim, pomagači rade na svom rastu i razvoju, kao i na unapređenju kvaliteta sopstvenog mentalnog zdravlja. Kao član Radne grupe i Borda Međunarodne Balint Federacije, docentkinja Šapić je takođe u ovom poglavlju opisala i način rada ove organizacije, njene ciljeve i teme.

U četvrtom delu koji nosi naziv Balint metoda, opisana je struktura grupe, glavna pravila, odgovornosti voditelja grupe, vođenje grupe od strane jednog ili dva Balint voditelja, rad grupe, faza ispitivanja, „push back“ faza, kao i način na koji se završava Balint grupa sa prikazom iste. U isto vreme docentkinja ističe važnost uloge voditelja Balint grupa jer je upravo jedan od temelja Balintove teorije da se stav voditelja i atmosfera rada u grupi ugrađuju u rad doktora u njegovoj ordinaciji. Funkcionisanje grupe kao trećeg oka ili trećeg uha reflektuje se na samostalan rad doktora. Ona takođe u ovom poglavlju opisuje na koji način Balint grupa pomaže svojim polaznicima i daje odgovor na pitanje: „Imaju li Balint grupe trajni efekat?“. Autorka navodi istraživanja o efikasnosti istih, kao i zaključke o prednostima i ograničenjima pomenutih grupa.

U petom delu koji se zove Razvoj

Balint grupe u različitim oblastima, opisan je rad Balint grupe sa lekarima koji rade u somatskoj medicini, zatim grupe sa psihijatrima, psihoterapeutima i psihosomatskim lekarima, kao i grupe sa studentima. U okviru rada sa studentima, docentkinja opisuje i Askona nagrade namenjene studentima iz celog sveta koji pišu eseje o odnosu student - pacijent gde opisuju šta su doživeli u tom odnosu, šta su promišljali i kakve su zaključke doneli o svojoj budućnosti u struci koju su odabrali. Askona nagrade se dodeljuju od 1969. godine do danas. U ovom poglavlju autorka takođe kroz četrnaest prikaza Balint grupa približava čitaocima način rada i suštinu pomenu-tih grupa. Ona piše i o homogenim i heterogenim Balint grupama, o njihovim prednostima i ograničenjima. Isto tako navodi i oblik heterogene grupe koji se sastoji od učesnika iz različitih kultura i zemalja sa primerima iz prakse. Njeno međunarodno iskustvo je takođe evidentno, s obzirom da daje bogate opise Balint grupa održanih u različitim zemljama sveta u saradnji sa Međunarodnom Balint Federacijom. Na samom kraju, autorka opisuje šta Balint grupa pruža pacijentima preko svojih učesnika i navodi istraživanje kliničkog psihologa i Balint voditelja Kornelije Bobaj iz 2003. godine.

Ovo zaista dobro izdanje će poslužiti svim doktorima, ali i ostalim profesionalcima iz pomagačkih profesija-psiholozima, socijalnim radnicima, an-

dragozima, pedagogzima, defektolozima, sociolozima i drugim.

Ovaj tekst nas podseća da ma kako gledali na budućnost medicine i njen tehnološki napredak, značaj i važnost ljudske relacije se vraća u sve grane praktične medicine.

Ukratko, ovaj tekst pomoći svima koji su zainteresovani za odnos sa obolelim.

Mirjana Stojanović - Tasić

Mirjana Stojanović - Tasić
mstojanovictasic@gmail.com